

MESUT PEZEŞKİYAN'IN SEÇİM KAMPANYASININ SİYASİ KAMPANYA TEKNİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yusuf DEVRAN¹

Meryem MOHSENİFAR²

ÖZ

Araştırma Makalesi

Research Article

¹ Prof. Dr. Yusuf DEVRAN

E-Posta
yusufdevran@gmail.com
ORCID
0000-0001-6430-1943

² Meryem MOHSENİFAR

E-Posta
maryammohsenifar777@gmail.
com

ORCID
0000-0009-1259-8381

Başvuru Tarihi / Received

Kabul Tarihi / Accepted

İran Ortadoğu ve dünya siyaseti açısından önemli bir ülkedir. Türkiye açısından ise hem komşu ülke olması hem de Suriye ve Irak olmak üzere birçok bölgede Türkiye'nin muhatabı olması bakımından ayrı bir konuma sahiptir. Bu nedenle bu ülkenin Cumhurbaşkanlığına nasıl bir kişinin seçilmiş olduğu konusu ayrıca önem arz etmektedir. Mesut Pezeşkiyan, seçim kampanyasında uyguladığı stratejiler ve verdiği mesajlar neticesinde İran seçmeninin çoğunu sandık başına götürmeyi ve oylarını almayı başarmıştır. İşte bu çalışmada İran Cumhurbaşkanlığı'na seçilen Mesut Pezeşkiyan'ın yürüttüğü seçim kampanyası ele alınmakta ve İran'da sınırlı da olsa gelişebilecek yeni uygulamalara ışık tutulmaktadır. Çalışmada Pezeşkiyan'ın seçim kampanya teması, mesajları, izlediği stratejiler ve sorunlara dair yaklaşımları kampanya sırasında kullandığı materyaller ve verdiği mesajlar üzerinden değerlendirilmektedir. Çalışma kapsamında görsel materyaller göstergebilim, yazılı ve sözlü materyaller ise söylem çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Pezeşkiyan gençliğinden beri rejime ve dini lidere karşı sıkı sıkıya bağlı olan bir siyasetçidir. Onun diğer siyasetçilerden farkı, sistem içerisinde, sistemi akamete uğratmayacak şekilde sorunların tartışılabilmesini ve ülkenin bütün etnik unsurlarının seslerini yetkililere iletebilmesini savunmasıdır. Pezeşkiyan ülkedeki siyasi iklimi biraz yumuşatabilir, yönetimden uzak duran bazı kesimleri sisteme çekebilir, seçimlere katılımlarını ve taleplerini bir biçimde dile getirmelerini sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: İran Cumhurbaşkanlığı Seçimleri, Mesut Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyası, İran'da Siyasi Hayat.

EVALUATION OF MASOUD PEZESHKIAN'S ELECTION CAMPAIGN IN TERMS OF POLITICAL CAMPAIGN TECHNIQUE

ABSTRACT

Iran is an important country in terms of Middle Eastern and world politics. For Turkey, it has a special position in terms of being a neighboring country and Turkey's interlocutor in many regions, including Syria and Iraq. For this reason, the issue of what kind of person was elected as the President of this country is of particular importance. As a result of the strategies he implemented and the messages he gave during his election campaign, Masoud Pezeshkian managed to bring most of the Iranian voters to the polls and receive their votes. This study examines the election campaign conducted by Masoud Pezeshkian, who was elected as the President of Iran,

and sheds light on new practices that may develop in Iran, albeit limited. In the study, Pezeshkian's election campaign theme, messages, strategies he followed and approaches to problems are evaluated through the materials he used and the messages he gave during the campaign. Within the scope of the study, visual materials were examined using semiotics and written and verbal materials were examined using discourse analysis. Pezeshkian has been a politician who has been firmly committed to the regime and the religious leader since his youth. His difference from other politicians is that he advocates that problems can be discussed within the system in a way that does not disrupt the system and that all ethnic groups of the country can convey their voices to the authorities. Pezeshkian can soften the political climate in the country, attract some segments that stay away from the administration to the system, and enable them to participate in elections and express their demands in some way.

Keywords: Iranian Presidential Elections, Masoud Pezeshkian's Election Campaign, Political Life in Iran.

GİRİŞ

Alman filozof Hegel, İranlıları tarihteki ilk millet, İran İmparatorluğunu da tarihteki ilk imparatorluk olarak görmektedir (Hegel, 2004: 173). İran tarihte Asur, Ahameniş, Babil, Sasani, Afşari, Kaçar, Safevi, Selçuklular ve Pehleviler gibi farklı krallıklar ve imparatorluklara ev sahipliği yapmıştır. 1979 yılında Ayetullah Humeyni'nin liderliğini yaptığı devrimle İran devleti İslam Cumhuriyeti şeklini almıştır. Böylece İran'da emperyal sistem yıkılmıştır (Milani, 2011, s. 405-434).

Eylül 1980'de Irak, İran'a saldırmış ve bu savaş sekiz yıl sürmüştür. Savaş ülkenin ekonomisini ve altyapı sistemini tahrip etmiş ve yaklaşık 190 bin insanın yaşamına mal olmuştur. Nitekim 1988 yılında Birleşmiş Milletlerin 598 sayılı kararının kabul edilmesiyle savaş sona ermiştir (BBC News Persian, 2015).

Savaşın sona ermesinin ardından İran Cumhurbaşkanı Haşimi Rafsancani, altyapıyı güçlendirmek ve yabancı yatırımı çekmek amacıyla ülkede yeniden yapılanma ve reform politikaları uygulamıştır. Ancak halkın üzerindeki ekonomik ve sosyal baskılar nedeniyle yoğun eleştirilere maruz kalmıştır (BBC Persian, 2015). Muhammed Hatemi dönemi ise nispeten İran'da özgürlükçü dönem olarak kabul edilmektedir. Bu durumun nedeni, Hatemi'nin cumhurbaşkanlığı döneminde kültürel, sanatsal ve siyasi faaliyetlerin önceki ve sonraki hükümetlere göre daha açık bir şekilde yürütülmesidir (Özkan & Rigiderakhshan, 2021, s. 152-155). Öte yandan, 2005

yılında cumhurbaşkanı olan Mahmud Ahmedinejad'ın izlediğı ekonomi politikaları enflasyonu ve işsizliğı artırmıştır. Bu dönemde İran'ın nükleer programı konusunda uluslararası toplumla anlaşamaması nedeniyle uluslararası ekonomik yaptırımlar ulusal para biriminin değerinin düşmesine neden olmuştur (Javanonline, 2019). 2015 yılında Hasan Ruhani'nin cumhurbaşkanlığı döneminde ise İran ile 5+1 ülkeleri arasında JCPOA (Kapsamlı Ortak Eylem Planı) adı verilen bir anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşma İran'a yönelik bazı ekonomik yaptırımların iptal edilmesini sağlamıştır. Ancak ABD 2018'de JCPOA'dan çekilmiştir (BBC Persian, 2018). Nihayetinde, muhafazakâr kimliğı ile öne çıkan İbrahim Reisi 2021 yılında Cumhurbaşkanı olmuş ancak 2024 yılında helikopter kazası sonucu yaşamını yitirmiştir. Bu nedenle ülke yeniden seçime gitmek zorunda kalmıştır.

İlk turu 28 Haziran 2024 tarihinde yapılan seçimin ikinci turu 5 Temmuz 2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu cumhurbaşkanlığı seçimi ülkenin bundan sonraki yol haritasını şekillendirmese de sınırlı ölçüde bazı yeni adımların atılması bakımından potansiyele sahiptir. İran'ın siyasi rejimine bakıldığında, İran'da devlet yönetimine dair en önemli yetkiler rehber adı verilen dini lidere aittir. Seçimler genellikle dini hassasiyetleri önceleyen ve dışa oldukça kapalı muhafazakâr adaylar ile içeride serbestiyeti ve dış dünyaya yönelik açılımı destekleyen ılımlı sayılabilecek adaylar arasında geçmektedir. İran anayasasına göre, İran vatandaşı, Şia mezhebine mensup, en az 40 yaşında, yüksek lisans derecesine sahip, kötü geçmişe sahip olmayan vs. bir kişinin cumhurbaşkanı adayı olabilmesi için Koruyucular Kurulu'nun onayını alması gerekmektedir (İran Anayasası, md. 115; CCRI, 2015; BBC News Persian, 2021). Seçim sistemi iki aşamalı olup, adaylardan biri ilk turda seçime katılanların %50'sinin oyunu alamazsa, sandıkta en çok oyu alan iki aday arasında ikinci tur seçimleri yapılmaktadır.

1979 Devrim sürecinden günümüze gelene dek İran'da yönetimle halk arasındaki bağlar oldukça zayıflamış, halkın büyük bir kısmı umudunu yitirmiştir (Independent Persian, 2023). Bu nedenle seçimlere katılım yüzde ellinin altına düşmüştür (Mizan Online, 2024). Tıkanan devlet sisteminin, toplumda biriken sistem karşıtı enerjiyi kontrollü bir biçimde tahliye edebilmesi ve sisteme hayat vererek ömrünü uzatması önemlidir. O nedenle seçimi böyle bir işlevi yerine getirebilecek bir

profilin kazanması gerekmektedir. Bunun için karşısında da mevcut politikaları savunan hatta daha muhafazakâr görüşleri olan bir rakibin olması önemliydi. İşte İran seçimlerinin ikinci turu tam da böyle bir dönemde görüşleri birbirinden olabildiğince farklı olan Mesut Pezeşkiyan ve Said Celili arasında gerçekleşmiştir.

Altı adayın katıldığı seçimin ilk turunda oy kullanma hakkına sahip olan 61 milyon 452 bin İranlının ancak yüzde kırkı sandığa gitmiştir. İlk turda Pezeşkiyan 10 milyon 415 bin 991, Celili ise 9 milyon 473 bin 298 oy alabildi. Hiçbir aday oyların yüzde 50'sini elde edemediği için seçimler ikinci tura kalmıştır. 5 Temmuz'da gerçekleştirilen seçimin ikinci aşamasında Celili oyların %46,44'ünü (13538179 oy) Pezeşkiyan ise yüzde 53'ünden fazlasını (16.384.403 oy) alarak İran'ın dokuzuncu cumhurbaşkanı seçilmiştir (Mehrnews, 2024).

İran'da cumhurbaşkanı, dini liderden sonra en yetkili ikinci figür olarak kabul edilmektedir. Dini lider, makro ve stratejik kararlarının en yüksek otoritesi, belirleyicisi ve denetleyicisi iken, cumhurbaşkanı, ülkenin politikalarını uygulayan ve hükümet işlerini yöneten en yüksek yürütme otoritesidir. İran Anayasası'nın 113 ila 121. maddelerine göre İran Cumhurbaşkanı, kabinedeki bakanları ve üst düzey yöneticileri seçer ve onların performansını denetler. Onaylanan yasaların uygulanmasında parlamentoyla iş birliği yapabilir ve hatta yasa tasarılarını onaylayabilir. Cumhurbaşkanı, kalkınma planlarının, bütçenin ve ekonomik reformların formüle edilmesi ve uygulanmasında önemli role sahiptir. Ayrıca sosyal ve kültürel programlara rehberlik etmekten de sorumludur (İran Anayasası md. 113-121). Bu arada ülkenin dış politikası da rehber tarafından belirlenirken, bu politikaların icra edilmesi Cumhurbaşkanına aittir.

1 Amaç ve Yöntem

Söylemin içerisindeki ideolojik işlevler, bu söylemleri kullanan toplumsal aktörlerin toplum üzerinde belirli bir güç elde etmesine olanak tanır. Örneğin, politikacılar, akademisyenler, medya mensupları ve askerler, sahip oldukları etki araçları sayesinde egemen söylemleri yönlendirebilir ve bu durum, onların toplumu şekillendiren ideolojik çerçeveleri oluşturma konumunda bulunmalarını sağlar. Söylem çözümlemesinin temel hedeflerinden biri de bu etki mekanizmalarını açığa

çıkarmaktır (Devran, 2010, s. 27-28). Fairclough (2003, s. 158-159), dilsel pratiklerin, söylemi şekillendiren ve söylemin de karşılıklı olarak etkide bulunduğu toplumsal yapılar ve süreçler tarafından çevrelendiğini belirtir. Bu bağlamda, dil ideolojinin somut bir formu olarak görülür ve dolaylı anlamları barındıran söylemler aracılığıyla toplumsal yapılarla sürekli bir etkileşim ve yeniden üretim döngüsü içinde yer alır. Metinlerin hem mikro hem de makro düzeyde analiz edilmesi, yalnızca söylemler ile toplumsal yapılar arasındaki ilişkiyi değil, aynı zamanda söylemi oluşturan aktörlerin ideolojik rollerini de açığa çıkaracaktır. Göstergebilim, öncelikli olarak metne odaklanır ve alıcı ya da okuyucunun metni yorumlama sürecinde aktif bir rol üstlendiğini kabul eder. Göstergebilim, alıcı yerine görsel materyallerde bile 'okur' terimini kullanmayı tercih eder. Bunun nedeni, 'okur' kavramının daha aktif bir süreci ifade etmesi ve okumanın öğrenilen bir eylem olmasıdır. Metnin anlamlandırılması, okurun kültürel deneyimiyle şekillenir. Okur, kendi deneyimlerini, tutumlarını ve duygularını metne yansıtarak, metnin anlamlandırılmasına doğrudan katkıda bulunur (Fiske, 1996, s. 62). Göstergebilimsel analiz yöntemi, anlatının her türünde yer alan görsel, işitsel ve dilsel unsurlar arasındaki ilişkilerden doğan anlamı ortaya çıkarmak ve bu unsurları birbirinden ayırıştırarak analiz etmek için etkili bir yöntemdir. Bu yöntemin tercih edilme sebebi, bir metnin ya da görselin yüzeyde görünen açık anlamının ötesinde, altında yatan gerçek anlamı keşfetmeye olanak tanımasıdır (Doğan, 2015, s. 263).

Pezeşkiyan'ın seçim kampanyası ve mesajları, İran'ın geleceği ve komşu ülkeler başta olmak üzere dış dünya ile ilişkiler açısından önem kazanmıştır. Çünkü Celili, mevcut yapının aynen devamı anlamına gelmekteydi. İşte bu çalışmada Pezeşkiyan'ın kim olduğu, siyasi geçmişi, görüşleri ve seçim kampanyası, bütün boyutlarıyla, kampanya tekniği bakımından ele alınmaktadır. Bu çerçevede adayın konumlandırılması, kampanya teması, mesajları, kampanya stratejisi, seçmen koalisyon profili, medya kullanımı vs. konular makale sınırları ölçüsünde irdelenmektedir. Çalışmada özellikle şu sorulara cevap aranmaktadır:

1. Pezeşkiyan'ın kampanya teması ve mesajları nelerdir?
2. Pezeşkiyan kendisini cumhurbaşkanı adayı olarak nasıl konumlandırmıştır?
3. Kampanya sloganları nelerdir?

4. Pezeşkiyan nasıl bir kampanya stratejisi uygulamıştır?
5. Pezeşkiyan geleneksel ve sosyal medyayı nasıl kullanmıştır?
6. Pezeşkiyan'ın, İran'ın temel sorunları hakkındaki görüşleri nelerdir?

Bu soruların cevaplarının aranacağı makalede görsel materyaller göstergebilimsel yöntemle, yazılı ve sözlü mesajlar ise söylem çözümlemesi yöntemiyle analiz edilmektedir. Makalede kullanılan görsel materyaller ağırlıklı olarak afişlerden oluşmaktadır. Afişlerde kullanılan görsellerin düz ve yan anlamları, renk kodları, yazıların kodlanma biçimleri vs. değerlendirilerek, verilmek istenilen mesajın nasıl inşa edildiği üzerinde durulmaktadır. Ayrıca Pezeşkiyan'ın niyet ve amacı, söylemlerinin sözcük ve cümle düzeyinde analiz edilmesi neticesinde ortaya konulmaktadır. Bu makalenin özellikle İran'daki seçimlere ve Pezeşkiyan'a dair yapılacak çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

2 Pezeşkiyan'ın Kişisel ve Siyasi Hayatı

Pezeşkiyan 29 Eylül 1954 tarihinde İran'ın Türkiye sınırındaki Batı Azerbaycan iline bağlı Mahabad'da dünyaya gelmiştir. Tebriz Tıp Bilimleri Üniversitesi'nde genel cerrahi ve kalp cerrahisi alanında ihtisas yapmıştır (Tabnak, 2024). Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'de genel tıp ve sağlık yönetimi alanında çeşitli eğitimler almıştır (Khabar Online, 2024). İran-Irak savaşı sırasında (1980-1988) cephe doktorluk yaparak yaralı askerleri tedavi etmeye çalışmıştır.

1994 yılında aynı üniversitenin rektörlük görevini üstlenmiştir. 1997 yılında Muhammed Hatemi'nin Cumhurbaşkanlığı döneminde Sağlık ve Tıp Eğitimi Bakan Yardımcısı olmuş, 2001 yılında da bakanlık görevine atanarak iki yıl bu görevde kalmıştır. Ardından (8, 9, 10, 11,12. dönemlerde) Tebriz, Üskü ve Azerşehr seçim bölgesini temsil etmek üzere İran İslam Şurası'na milletvekili seçilmiştir. 10. Mecliste Türkçe konuşan grubun başkanlığını yürütürken 11. Mecliste ise Sağlık ve Tedavi komisyonunda görev yapmıştır (BBC Persian, 2024).

Pezeşkiyan gerek rektörlüğü gerekse bakanlığı döneminde sağlık hizmetlerinin kırsal bölgelere yayılmasını teşvik eden programlar başlatmıştır. Bu çalışmaları onun cumhurbaşkanı olmasına giden yolu açan bir faaliyet olduğu belirtilmektedir. Çünkü daha önceleri muhafazakâr adaylara oy veren kırsal kesim, Pezeşkiyan'ın siyasi

hayatında kırsala yönelik yaptığı yatırımları bilmektedir. Bu durumun seçmenin oy davranışını etkilediği ifade edilmektedir (Yeni Şafak, 2024).

Pezeşkiyan öğrencilik yıllarında İslami Öğrenci Derneği'ne üyeydi. Kendisi gibi doktor olan eşini ve bir çocuğunu 1994 yılında bir trafik kazası sonrasında kaybetmiştir. Bu kaybın ardından Pezeşkiyan hiç evlenmemiş ve diğer üç çocuğunu (bir kızı ve iki oğlu) tek başına büyüttüştür (Kalan Şahr, 2024). Kızı Zehra seçim kampanyası boyunca yanında olmuştur. Ayrıca Pezeşkiyan'ın Farsça'nın yanı sıra Türkçe, Kürtçe, Arapça ve İngilizce bilmesi de kamuoyu tarafından takdir edilmektedir.

Pezeşkiyan 2013 yılındaki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde adaylık için İçişleri Bakanlığı'na başvuruda bulunmuş ancak daha sonra Ali Ekber Haşimi Rafsancani'nin de aday adayı olması nedeniyle başvurusunu geri çekmiştir (BBC Persian, 2024). Fakat Koruyucular Konseyi daha sonra Rafsancani'nin adaylığını reddetmiştir. İdealinden vazgeçmeyen Pezeşkiyan, 2021 yılındaki Cumhurbaşkanlığı seçimlerine katılabilmek için tekrar başvuru yapmış ancak Koruyucular Konseyi adaylığını uygun bulmamıştır. Bunun üzerine Koruyucular Konseyi'nden başvurusunun niçin reddedildiği konusunda izahat talep etmiştir. Pezeşkiyan konuya dair Mecliste yaptığı bir konuşmada yarıştan saf dışı bırakılmasını düşmanı yatıştırmak olarak nitelendirmiş ve bu durumu şöyle açıklamıştır: “Bir grup konuşacaksa karşı taraf konuşsun, birkaç kişi konuşacaksa karşı taraf konuşsun... Vatan herkesindir, belli bir sınıfa ya da gruba ait değildir. İnsanlar arkamızdan iyi şeyler söylemezler. Suçluyuz,” (BBC, 2021). Pezeşkiyan bu konuşmasıyla muhalefete önem verilmesi gerektiğinin altını çizmiştir.

3 Pezeşkiyan'ın Siyasi Hayatında İran'daki Önemli Olaylar Karşısındaki Duruşu

Pezeşkiyan'ın siyasi duruşunun ve düşüncesinin anlaşılabilmesi için siyasete girdikten sonra ülkede yaşanan ve toplumu ilgilendiren büyük ve önemli olaylara dair yaklaşımlarının bilinmesi gerekmektedir. Pezeşkiyan, İran Meclisi seçimlerinde reformcu grupların desteğini almış olsa da o kendisini hiçbir zaman reformcu olarak tanımlamamıştır. Nitekim 2013 yılında yaptığı bir konuşmada “Ben reformcu olmadığımı yüz defa söyledim, yine söyleyeceğim” demiştir (Fararu, 2011). Ancak reformculuğu ve reformları desteklediğini dile getirmiştir. Nitekim cumhurbaşkanlığı

seçimi sırasında düzenlediği bir basın toplantısında da “... Reformcu olduğumu söyleyemem. İlkelerim var, bunlar hak ve adalettir. Bu iki ilkeyi gerçekleştirmek için reformların yapılması gerekmektedir. Reformlar olmadan adalete ulaşamazsınız” şeklinde görüş beyan etmişti (Entekhab, 2024). Nitekim Financial Times'tan Najmeh Bozorgmehr'a göre Pezeşkiyan, ilk başta reformcu grup içinde öne çıkan bir aday olarak görülmemiş ancak onun açık sözlülüğü, İslam Cumhuriyeti'nin aşırı politikalarını eleştirme konusundaki istekliliği, adalet ve eşitliğe olan bağlılığı nedeniyle halkın desteğini kazanmıştır (Financial Times, 2024). Radio Farda'dan Hana Kaviani de Pezeşkiyan'ın parlamento üyesi olduğu dönemde açık sözlülüğüne ve güçlü konuşmalarına dikkati çekmiştir (Radio Farda, 2024). Nitekim Pezeşkiyan, Mir Hüseyin Musavi ve Mehdi Karrubi'nin ev hapsine alınmasını da eleştirmiş ve bu politikanın ülkenin çıkarlarına aykırı olduğunu söylemiştir (Radio Farda, 2017).

Öte yandan Pezeşkiyan dini otoriteye sıkı sıkıya bağlı olan bir politikacıdır. 2008 yılında ISNA haber ajansına yaptığı açıklamada dini otorite ilkesinden şüphe etmenin ve bunu sorgulamanın inanç açısından caiz olmadığını belirtmiş ve Velayet-i Fakih'i hayatın ve inancın kaynağı olan her şey olarak değerlendirerek bu imanla hareket edilirse hiçbir sorunla karşılaşmayacağını dile getirmiştir (İsna, 2010). Cumhurbaşkanlığı seçimi sırasında Tahran Üniversitesi'ndeki öğrenci toplantısında da “Kimsenin Ali Hamaney'e hakaret etme ve saygısızlık etme hakkı yoktur. Halkın memnuniyetsizliğinin nedeni, sorumlu ve yönetici kişilerin yetersizlikleri, bilgisizlikleri ve liderlik politikalarını doğru şekilde uygulayamamalarıdır” diyerek dini lidere dair bakış açısını ifade etmiştir (Khabaronlin, 2024). Bu nedenle de Pezeşkiyan'ın 12 Haziran 2024 tarihli Cumhurbaşkanlığı Seçim Programı “Liderlik programının uygulanması” olarak adlandırılmıştır (Iranemrooz, 2024).

Pezeşkiyan dini değerlere olduğu gibi kendi etnik ve kültürel değerlerine de bağlı bir politikacıdır. 10. Meclis'te Türkçe konuşan grubun başına getirilmiştir. Bu grup, İran'da Türkçe konuşan bölgelerin sorunlarının çözümü ve dengeli olarak kalkınabilmesi için çaba sarf etmiştir. Pezeşkiyan bu bağlamda yaptığı bir konuşmada amaçlarının Türkleri bir arada toplamak olduğunu belirtmiştir (Tabnak, 2016). Hatta 7 Mart 2015'teki Meclis oturumunda “Beni Türk yarattığı için Allah'a şükrediyorum, hiç kimsenin Türk'ün diliyle, kültürüyle dalga geçmeye hakkı yoktur” diyerek konuya

dair hassasiyetini vurgulamıştır (IranWire, 2024). Elbette Pezeşkiyan “Ben Türküm” derken İranlı olmayı reddetmemektedir. Çünkü İran’da Türklüğü kabul etmek İranlılığı reddetmek anlamına gelmemektedir. İran ülkedeki otuzu aşkın etnik unsur için bir üst kimlik ve Farslar ise bu etnik unsurlardan sadece birisini oluşturmaktadır. Etnik konular ve İran kimliği konusundaki net duruşuna rağmen Pezeşkiyan’ın kimi rakipleri onu Pan-Türkist bölücü olmakla itham etmiştir (Yeni Şafak, 2024).

Pezeşkiyan, Mahmud Ahmedinejad’ın seçildiği 2009 Cumhurbaşkanlığı seçimi sonrasındaki protestolarda yaptığı konuşmada göstericilere yönelik muameleyi eleştirmiştir. Konuşmasında Hz. Ali’nin vali/komutan Malik Aştar’a gönderdiği ve ondan adil olmasını istediği mektuba atıfta bulunarak, “O, vahşi bir hayvan gibi insanları öldürmedi” demiştir. Onun bu gibi konuşmaları Mecliste büyük yankı uyandırmıştır (BBC Persian, 2024). Ayrıca bazı göstericilerin hapsedildiği Kehrizak Gözaltı Merkezi’nin doktoru Ramin Porandarjani’nin 17 Kasım 2009’da ölümünün ardından, adli tabipten ölüm sebebini açıklamasını istemiştir. Verilen cevapta Porandarjani’nin kalp krizi neticesinde öldüğü beyan edilmiştir (BBC News Farsi, 2009). Öte yandan Pezeşkiyan 15 Aralık 2009’daki protestolar sırasında bazı göstericilerin Ayetullah Humeyni’nin fotoğrafını yakmasını kınamış, bu eylemi affedilemez olarak nitelendirmiş ve faillerin tespit edilerek gerekenin yapılmasını talep etmiştir (ISNA, 2009).

Pezeşkiyan’ın Devrim Muhafızlarına dair görüşü de çok belirgindir. Amerikan Global Hawk insansız hava aracının Devrim Muhafızları tarafından düşürülmesinin ardından yaptığı konuşmada Amerikan hükümetini terörist olarak nitelendirmiş ve Devrim Muhafızları’nın bu insansız hava aracını hedef alma eylemini “Suçlu Amerika liderlerinin ağzına güçlü bir yumruk” olarak değerlendirmiştir (Ale News, 2019). Dahası üniversitede yaptığı toplantıda bir eleştiriye cevap olarak, Devrim Muhafızları olmasaydı ülkenin bölüneceğini söylemiştir (Eslahatnews, 2024). Ayrıca parlamentoda yaptığı başka bir konuşmada da Devrim Muhafızları olmasaydı güvenliklerinin temin edilemeyeceğini ileri sürmüştür (ISNA, 2020).

Mesut Pezeşkiyan ayrıca, benzin zammı ve Kasım 2019 olayları hakkında verdiği bir röportajında, “Aslında, olaylara dair uygulanan yönetim biçimi bilimsel ve akılcı değildi. Halkı bilgilendirerek, halkın şikayetlerini ve sorunlarını göz önünde

bulundurarak ve iyi koordinasyon sağlayarak daha büyük işler yapabiliirdik. Doğal olarak, halkın söylediklerini dinlememiz gerekiyor. Halkın bir tarafta olması, hükümetin bir şey söylemek isteyene kesin emir vermesi ve onu yok etmesi kabul edilemez. Bu hiçbir akıl ve mantıkla bağdaşmaz” demiştir (Eghtesaad24, 2024). Bir başka açıklamasında ise, protestolardaki bazı insanların İslam Cumhuriyeti'ni devirme niyetini taşıdıklarını ve kimlerin insanları kışkırtarak sokağa döktüğü konusunda dikkatli olunması gerektiğini dile getirmiştir (Ensafnews, 2021). Öte yandan, konuya dair Mecliste yaptığı bir konuşmada da bu olayların ardından halka uygulanan otoriter muameleyi eleştirmiş ve halka adil ve saygılı davranılması ve zor kullanılmaması gerektiğini ifade etmiştir (Eghtesaad24, 2024).

2022 yılında Mahsa Amini'nin öldürülmesi ve akabinde halkın ayaklanmasının ardından Hz. Hüseyin'in Erbain'i vesilesiyle yaptığı konuşmada, Mahsa Amini'nin öldürülüp öldürülmediğini bilmediğini belirtmiştir. Yer yarılrsa da içine girsek deyimine eşdeğer bir ifade kullanarak, yaşanan bu gayrı insani olaydan dolayı hicap duyulması gerektiğini belirtmiştir (Ensafnews, 2024). Pezeşkiyan, bir radyo konuşmasında, Mahsa Amini'nin sebepsiz yere ölmediğini duyurmuş ve bilimsel açıdan olayla ilgili araştırma, inceleme ve değerlendirme ekibinin oluşturulmasını ve olayın aydınlatılmasını talep etmiştir (Khabaronline, 2022). Açıklamasında protestoları kınarken öfke ve kızgınlık ateşini körüklemenin halkın yararına olmadığını söylemiş ve çözümün baskıcı talimatlardan uzaklaşarak konuya hassasiyetle yaklaşılması olduğunu ifade etmiştir (Tabnak, 2022). Tutuklanan protestoculara uygulanan muamelenin ve yargılamalarının anayasaya aykırı olduğunu değerlendirmiş ve sanıklara avukatla görüşme hakkı verilmesini talep etmiştir. Pezeşkiyan açıklamasında ayrıca “Eğer yine aşırıya kaçarak hukuk çerçevesi dışında hareket edersek, insanları gözaltına alıp bilgilendirmesek, hukuka aykırı eylemler yaparsak ve onları yasal süreden fazla gözaltında tutarsak mevcut durumu düzeltemeyiz aksine daha da kötüleştiririz” demiştir (Radio Farda, 2022).

Zorunlu başörtüsü konusunda da Pezeşkiyan'ın sıkı mücadele verdiği anlaşılmaktadır. Pezeşkiyan 1979 Devrimi'nden sonra İran'da zorunlu başörtüsü savunucularından biri olmuş ve zorunlu başörtüsü kanunu kesinleşmeden önce, Tıp Bilimleri Üniversitesi'nde, kadınların örtünmesine ilişkin politikasını uygulamıştır

(Hamshahrionline, 2024). Günümüzde ise Ahlak polisinin (Gasht-e Ershad) örtünmeyen kadınlara, mali cezalar uygulamak da dahil olmak üzere, zorunlu olarak başörtüsü takma şeklindeki uygulamalarına karşı çıkmaktadır (BBC, 2024). Pezeşkiyan, hükümetin kadınların giyimi konusundaki baskıcı yaklaşımından vazgeçmesi gerektiğine inanmaktadır (Khabaronline, 2024). Ahlak polisinin amirlerinin, sahadaki görevlilerini zorunlu başörtüsü takmayan kadınlara müdahale etmekten kaçınmaları konusunda uyarması gerektiğini belirtmektedir (RFI, 2024). Kendisi tesettür konusunda kültürel ve eğitsel çalışmaların yapılmasının önemine dikkat çekmektedir (Khabaronline, 2024).

Pezeşkiyan internet erişimini kısıtlama konusunda 11. Meclis'te, koruma planına karşı çıkanlardan birisiydi (Isna, 2021). Cumhurbaşkanlığı seçimleri sırasında da internete erişim engelini eleştirmiş ve bunu sanal işletmelerin çöküşünün nedeni olarak görmüştür (Pelican, 2024). Ancak bazı krizlerde “devletin internete müdahalesini” savunmuştur (Radio Farda, 2024). Pezeşkiyan seçimden sonra da yaptığı bir açıklamada “İran'da internet sansürü var. Dünyanın her yerinde belirli zamanlarda kısıtlamalar var ama ortada hiçbir sorun yokken şimdi internete erişim engeli getirmemiz söz konusu olmamalı” demiştir (Zoomit, 2024).

4 14. Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Pezeşkiyan'ın Konumlandırılması

Pezeşkiyan, 12 Haziran 2024 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na başvurarak 14. başkanlık seçimine adaylığını koymuş ve 20 Haziran'da başvurusu Koruyucular Kurulu tarafından onaylanmıştır. Adayların açıklanmasının ardından Reform Cephesi, diğer adaylarının yeterli bulunulmaması ve adaylık için vize alamamaları nedeniyle Pezeşkiyan'ı tek aday olarak açıklamıştır. Akabinde İran'ın eski Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani de ona destek vermiştir.

Pezeşkiyan siyasi yaşamında kendisini İslam Devrimini savunan, Rehber'e bağlı, halktan yana, hak ve adaleti savunan vatansever bir siyasetçi olarak konumlandırmıştır. Cumhurbaşkanlığı seçiminde de paylaştığı resimlerle vatanseverliğini öne çıkarmaya çalıştığı görülmektedir. Bu bağlamda İran-İrak savaşı sırasında cepheye iken çektiği değişik fotoğraflarını paylaşmıştır. Pezeşkiyan, 1. 2. ve 3. görsellerde cephe hattında etrafa bakınırken, ameliyat yaparken, Seçim

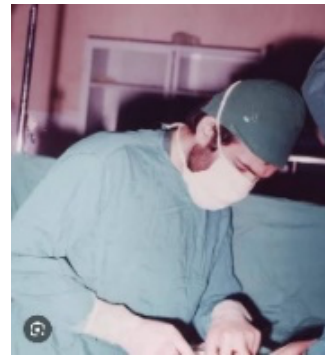
DEVİRAN, Yusuf ve MOHSENİFAR, Meryem. (2025). Mesut Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyasının Siyasi Kampanya Tekniği Açısından Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 390-426

Kampanyası Başkanı Mustafa Mulavi ve Ali Hamaney ile cephe ziyareti yaparken görülmektedir. Mustafa Mulavi'nin görüntüsü kırmızı çizgi ile daire içerisine alınmıştır. Bu görselle şu an ülkenin dini lideri ve rehberi olan Ali Hamaney ile yakınlıkları ve geçmişe dayanan münasebetleri vurgulanmaktadır. Medyada da büyük ilgi gören bu görseller sosyal medyada düzenli olarak paylaşılmıştır.

Görsel 1. Pezeşkiyan, Irak-İran Savaşı'nda cephede

Görsel 2. Pezeşkiyan, Irak-İran Savaşı'nda cephede

Kaynak: <https://www.entekhab.ir/fa/news/791105/>

Kaynak: <https://fararu.com/fa/news/744706/>

Görsel 3. Irak-İran Savaşında Cephede Ali Hamaney, Mustafa Mulavi İle

Kaynak: <https://www.etemadonline.com/بخش-سیاسی-9/664833-سردارمولوی-رئیس-ستادپزشکیان-انتخابات/>

Pezeşkiyan'ın seçimlerde en çok gündeme gelen özelliklerinden birini özel yaşamı oluşturmuştur. 1994 yılında bir trafik kazasında kendi gibi doktor olan eşini ve bir çocuğunu kaybetmiştir. Ancak o, geride kalan aile üyelerini yetiştirebilmek için evlenmeyi tercih etmemiştir. Kızı Zehra seçim kampanyası süresince hep yanında olmuştur. Kızıyla birlikte çekildiği fotoğrafı bir baba olarak Pezeşkiyan'ın imajına

olumlu katkı sağlamıştır. 4. görselde Pezeşkiyan kolunu kızının omuzuna atarak ona sıkıca sarılmaktadır. Fotoğrafta verilen mesaj, Pezeşkiyan'ın aile kurumuna önem veren ve ailesiyle yakın ve dayanışma içerisindeki bir baba figürü olduğudur. Hatta bir ortamda kendisine “Siz eşinizi kaybettiniz ama arkasından evlenmeyip çocuklarınıza sahip çıktınız. Ailenize sahip çıktığınız gibi seçilerseniz İran halkına da sahip çıkacak mısınız?” diye sorulduğunda, “elbette, yeter ki siz bana desteğinizi esirgemeyin” yanıtını vermiştir. Neticede iyi bir aile babası imajı, halkın ona olan güvenini ve desteğini güvenceye almıştır. Kızıyla birlikte olması kadınlara verdiği değer açısından da önemli bir mesajı barındırmaktadır. Öte yandan, kızının eşarbının yeşil ton ağırlıklı olması da dikkatleri çekmiştir. Diğer bir görselde ise (5. görsel) Pezeşkiyan, kızı Zehra'nın tuttuğu Kur'an-ı Kerim'in altından geçmektedir. İran'da bir kimse yolculuğa çıkarken veya hayırlı bir işe başlarken bu gelenek uygulanmaktadır.

Görsel 4. Pezeşkiyan ve Kızı Zehra

Kaynak: <https://vista.ir/n/kamapress-ztt7r>

Görsel 5. Kızı Zehra, Pezeşkiyan'ın Başının Üstüne Kur'an-ı Kerim Tutarken

Kaynak: <https://fararu.com/fa/news/751301/>

Pezeşkiyan siyasi yaşamı boyunca kendisini konuşamayan halkın ve farklı etnik unsurların sesi olarak konumlandırmıştır. Cumhurbaşkanlığı seçim kampanyasında kullandığı sloganlarından biri de “*Sessizlerin Sesi*” olmuştur. Sisteme radikal bir biçimde karşı gelmek yerine sistem içerisinde sorunların konuşularak çözülmesini savunmaya özen göstermiştir. Nitekim seçim kampanyasında kullandığı afişlerden biri “*Bağırın dinlemeye hazırım,*” şeklindedir. Afişte (6. görsel) “*kulak*” kelimesi yeşil renkle kodlanmıştır. Ayrıca kulak yeşil çizgilerle çizilmiştir. Yeşil renk İran'da seyyidliğe, Ehl-i Beytin soyundan gelenlere ve İran Yeşil Hareketi'ne işaret etmektedir (Özkan Rıgıderakhshan, 2021, s. 113-126). Böylece Pezeşkiyan kendisini afişte yer alan harekete destek verenlerin oyunu almaya çalışmıştır. Başka deyişle,

yeşil harekete destek verenlere, “*Bu kulak sizin kulağınız (Sizin İçin)*” mesajını vermiştir. “*Bağırın,*” söylemi ise İran’da halkın suskun olduğunun, sesinin çıkmadığının bir ifadesidir. Bu, bir anlamda İran’daki rejime karşı pasif bir tutum sergileyerek seçimlere katılmayan seçmenlerin, sistemle aralarındaki buzları eritme ve onları sisteme yaklaştırma çabası olarak değerlendirilebilir.

Görsel 6. Pezeşkiyan’ın Seçim İçin Kullandığı Bir Afiş

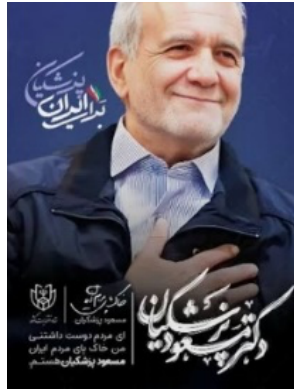
Kaynak: <https://www.eghtesadonline.com/fa/news/850613/>

Tarihsel perspektiften bakıldığında, İran'ın yeşil hareketi 2009'da gerçekleşmiştir. Bu hareket, Ahmedinejad'ın yeniden seçilmesine yol açan 2009 cumhurbaşkanlığı seçimi sonuçlarının açıklanmasının ardından oluşmuştur. Muhalifler, bu seçimin sonuçlarını şüpheli ve adaletsiz bulmuş ve oyların yeniden sayılmasını talep etmiştir. Protestolar, Tahran'da ve İran'ın diğer şehirlerinde geniş çapta barışçıl gösteriler ve yürüyüşler şeklinde gerçekleşmiştir. Ancak olaylar büyümüş ve bazı göstericiler hayatını kaybetmiştir. Mir Hüseyin Musavi taraftarlarının yeşil renk kullanması nedeniyle “*Yeşil Hareket*” olarak anılmaya başlanmıştır.

İran'daki Yeşil Hareket, Musavi'nin seçim kampanyasında bu rengi kullanması nedeniyle, yeşili sembol olarak seçmiştir. Yeşil rengi seyyidliğini vurgulamak için tercih eden Musavi, bu rengi aynı zamanda İslami kimliğin, adaletin ve toplumdaki değişim ideallerinin sembolü olarak görmekteydi. Hem İran bayrağında hem de İslam kültüründe özel bir yere sahip olan bu renk, birçok İranlı için umut, gönül rahatlığı, barış ve kültürel özgünlükle ilişkilendirilmekteydi. Ayrıca yeşil saflığın, tazeliğin ve yenilenmenin işaretidir. İran'da sosyal ve politik değişim ve reform arayışında olan hareket için de bu renk uygun bir seçim olarak görülmekteydi. Öte yandan bu renk özellikle İran halkının zihninde protesto rengi olarak da bilinmektedir. Ancak

Pezeşkiyan, posterlerinin çoğunda akıllıca yeşil rengi farklı tonlarda sunmaya çalışmıştır. Böylelikle verdiği sübliminal mesajla yeşil hareketin desteğini toplamayı hedeflemiştir.

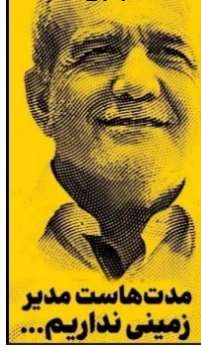
Görsel 7. Pezeşkiyan'ın Seçim Afişlerinden Biri

Kaynak: <https://irantarh.com/designs/مسعود-پزشکیان>

Siyasal seçim kampanyalarının başlangıcında adayın mütevazı bir kişilik olarak konumlandırılması, adayın seçmenle özdeşleşmesi, ulaşılabilirlik ve duyarlı aday algısının oluşması bakımından son derece önemlidir. Mesut Pezeşkiyan seçim kampanya sürecinde tam da bunu yapmaya çalışmıştır. Aslında çok başarılı bir eğitim hayatı, iş geçmişi ve siyasi deneyimi olan Pezeşkiyan seçkin, ayrıcalıklı bir aday olarak da konumlandırılabilirdi. Ancak ideal seçmen koalisyon profilinin desteğini kazanabilmek için mütevazı ve halka duyarlı bir cumhurbaşkanı aday olarak konumlandırılması gerekmektedir. Bu strateji afişlerinin bir çoğunda açıkça görülmektedir. Bu afişin (7. görsel) üst kısımda “*İran İçin*” sloganı yer almakta, alt kısımda ise “*Milletim, ben Mesut Pezeşkiyan, İran milletinin ayakları altındaki toprağım,*” cümlesi bulunmaktadır. Bu mesajda hem onun mütevazı kişiliği hem de İran milleti vurgusu yapılmaktadır. Çünkü etnik olarak bir Türk olan Pezeşkiyan'ın kendisini İran milletinin bir parçası olarak görmesi, İran kimliğinin vurgulanması açısından son derece önemlidir. Nitekim bu yönde kendisine yönelik bazı eleştiriler de zaman içerisinde yapılmıştır.

Görsel 8. Pezeşkiyan'ın Seçim Afişlerinden

Kaynak: https://www.instagram.com/reel/C8Xd61_vXiu/?igsh=MXA3c2IyMjN2ejR4dQ

Hazırlanan bir videodan sonra, videonun izlenmesi için tasarlanıp paylaşılan bu görselde (8. görsel) şu ifadeler yer almaktadır: “*Uzun zamandır dünyevi yöneticimiz yoktu,*”. Bu mesajın gerekçesini, seçim kampanyasının açılışında bir konuşma yapan Farajullah Rajabi, şu ifadelerle açıklamıştır. “*Aslında uzun zamandır dünyevi liderimiz yoktu, hepsi aşkınlıktan geliyordu ya evliya rüyasındalar ya peygamber rüyasındalar ya imamlar onları bekliyor ya da imamlar onlardan endişeleniyor ya da.... Ne yazık ki ya da ne mutlu ki bu adam bizim gibi dünyevi bir insan, Allah'ın toprağında yürüyor, bizim gibi yiyor, bizim gibi uyuyor, bizim gibi giyiniyor, bizim gibi hata yapıyor ve bizim gibi hataları düzeltip özür diliyor.*” Bu yaklaşım Pezeşkiyan'ın mütevazı bir kişilik olarak konumlandırılması bakımından önemliydi.

Görsel 9. Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyasında Kullandığı Bir Görsel

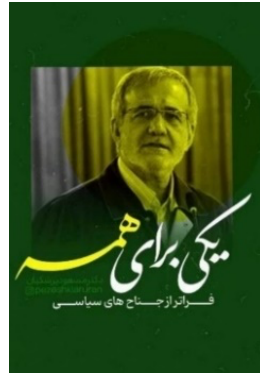

Kaynak: <https://www.entekhab.ir/fa/news/790924/>

Bu görselle (9. görsel) Mesut Pezeşkiyan'ın karşısındaki beş adayın da aynı olduğu vurgulanmaktadır. O nedenle muhafazakârlar kırmızı renkle kodlanarak

ayrıştırılmışlardır. Oysa muhafazakâr adaylar kendilerini böyle tek bir renkle ifade etmemiştir. Bayrağın üstünde bir beşten büyüktür, ifadesi yer almaktadır. Beş, kırmızı renkle kodlandığı için tıpkı futbol oyunundaki kırmızı kartta veya trafikteki kırmızı ışıktaki olduğu gibi dışarı ya da dur anlamına gelmektedir. Kırmızı aynı zamanda tehlikeyi de sembolize etmektedir. Pezeşkiyan materyallerinde renk olarak yeşili kullanmıştır. Yeşil hem yeşil hareketiyle bir özdeşleşme hem de geçiş anlamına gelmektedir. Afişin alt tarafında ise “İran’a Selamlar” yazmaktadır. Bu söylemde bütün ülkeyi kucaklama amacı taşınmaktadır. Ayrıca bayrak vatanseverliği sembolize etmekte ve Pezeşkiyan’ın yurtseverliğini vurgulamaktadır.

Görsel 10. Seçim Döneminde Kullanılan Bir Afiş

Kaynak: https://www.instagram.com/pezeskhian.iran/reel/C8Bvw0os_PZ/

Bu görselde (10. görsel) “Herkes için tek kişi; siyasi grupların ötesinde” ifadesi yer almaktadır. Bu afiş olabildiğince yeşil renkle tasarlanmış bir çalışmanın ürünüdür. Böylelikle Pezeşkiyan, kendisinin hiçbir grubun adayı olmadığını, aksine herkesin, halkın adayı olduğunu vurgulamaktadır. Bu afişle bir tarafta halkın adayı diğer tarafta ise grupların adaylarının olduğu bir yarışın gerçekleştiği dile getirilmektedir.

5 Kampanya Teması ve Mesajları

Pezeşkiyan siyasi ve mesleki yaşamı boyunca iktidarın ana aktörlerine ve devrim liderlerine saygılı olmaya çalışmıştır. Hatta rehberine saygının bir zorunluluk olduğunu hep vurgulamıştır.

Pezeşkiyan kendisini sisteme bağlı ama halkın yanında bir siyasetçi olarak konumlandığı için kampanya temasını da halkın öncelikli sorunları çerçevesinde belirlemiştir. Bu konular arasında öne çıkanlar dış dünya ile ilişkiler, nükleer programa

DEVİRAN, Yusuf ve MOHSENİFAR, Meryem. (2025). Mesut Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyasının Siyasi Kampanya Tekniği Açısından Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 390-426

dair görüşmeler, ekonomi, işsizlik, özgürlükler, sosyal adalet, yolsuzlukla mücadele, sağlık ve eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesi, vatandaşların haklarının korunması, ulusal birliğin ve sürdürülebilir kalkınmanın güçlendirilmesi, İran'ın gençlerine önem verilmesi, internet kullanımındaki sınırlamalar, ahlak polisinin baskıcı davranışları vb. hususlar olmuştur.

Görsel 11. Seçim Döneminde Kullanılan Bir Başka Afiş

Kaynak: <https://www.tarhdokan.com/product/طرح-بنر-تبلیغاتی-مسعود-پزیشکیان/>

Bu afişin (11. görsel) arka planı yeşil renkle kodlanmış, afişin üzerindeki mesaj ise “İran için adalet ve insaf” şeklindedir. “İran için” sloganı ise yeşilin farklı bir tonu ile yazılmıştır. Bu renk tonu cerrahların elbisesinin renginin aynısı olup Pezeşkiyan'ın cerrahlığına göndermede bulunmaktadır.

Görsel 12. Pezeşkiyan'ın Gençlerle Oturduğunu Gösteren Bir Afiş

Kaynak: <https://saednews.com/.post/mrory-br-byblbordhay-tblyghaty-o-khlaganh-msaod-pzshkian-bh-sbk-bazy-mafya-aks-shhrondy-bray-njat-shhr-iw0c>

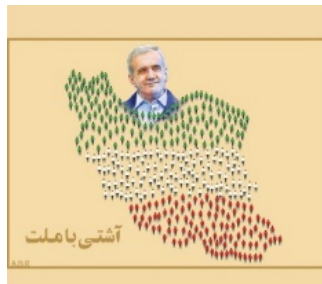
Pezeşkiyan'ın bir bankta gençlerle birlikte oturduğunu gösteren afiş (12. görsel) diğer afişlerden biraz farklıdır. Afişte “Ben doktorum, vatandaşları kurtarmaya geldim. Mesut Pezeşkiyan” yazmaktadır. Afişin sağ alt bölümünde ise “yakında” kelimesi yer almaktadır. Bu görsel ve içindeki Pezeşkiyan'ın sözleri, son

yıllarda İran'ın modern gençliği arasında oldukça popüler olan mafya oyunundan esinlenmektedir. Cümledeki “*Doktor*” ve “*Vatandaş*” kelimeleri özellikle mafya oyununa çağrışım yapan anahtar kelimeler olarak tercih edilmiştir. Doktor, oyunda kurtarıcı rolündedir. Mafya oyunu Rusya kökenlidir. Bu oyun 1986'da Moskova Devlet Üniversitesi'nde psikoloji öğrencisi olan Dmitry Davydov tarafından tasarlanmıştır. Oyunun temel amacı, oyuncular arasındaki muhakeme becerilerini ve iletişimi artırmaktır. Zamanla “*Mafya*” tüm dünyada popüler hale gelmiş ve farklı ülkelerde çeşitli versiyonları geliştirilmiştir. Diğer taraftan afiş mesleki bir bağlamda, metaforik olarak da okumak mümkündür. Şöyle ki, Pezeşkiyan, bir hekim olarak insanların hayatını nasıl kurtarıyorsa halkı da içine düştüğü sıkıntılardan kurtarabileceğini ifade etmektedir. Pezeşkiyan'ın aynı söylemleri kullandığı farklı afişler de tasarlanmıştır.

Pezeşkiyan'ın seçim sloganı “*İran İçin*”di. Pezeşkiyan, cumhurbaşkanlığı seçiminin kampanya döneminde yaptığı konuşmalarda ve verdiği röportajlarında defalarca halkın kapasitesinin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Konuşmasında “*Sesi olmayanların sesi, yakınlarının sesi olacağım*” dedi. Etnik gruplarla ilgili yaptığı açıklamada, şunları ifade etmiştir:

Bu alanlardaki tarihi ve kronik eksiklik ve yoksunlukların telafisinde bizim spesifik önerimiz ve çözümümüz, 'pozitif ayrımcılık' yaklaşımı, etnik grupların geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik program ve kaynakların yoğunlaştırılmasıdır... Kürtlerin, Arapların ve ülkede yaşayan herkesin liyakat esasına göre hak ettiği yeri alması gerekir... (Borna.news, 2024).

Görsel 13. Sosyal Medyada Kullanılan Bir Afiş

Kaynak: <https://behdasht.news/news/262933/>

Farklı renklerle boyanan ve farklı etnik ve mezhebi unsurları (Fars, Türkmen, Kürt, Ermeni, Yahudi, Beluç, Lor, Kaşkay, Mazani, Gilek, Aşuri, Zerdüşt vs.) sembolize eden bu görselde (13. görsel) kullanılan “*Milletle Barışma*” şeklindeki mesaj Pezeşkiyan'ın her kesimi kucaklayıcı bu bakışını özetlemektedir. Bu söylem

aynı zamanda milleti sisteme çekebilme çabasını ifade etmektedir. Nitekim Pezeşkiyan, seçim çalışmaları sırasında bu yönde verdiği sözlerin gereğini yerine getirmeye çalışmıştır. Kabinayı seçmek için oluşturduğu komisyonda bir Arap ve bir Sünni Kürt temsilciye de yer vermiştir. Daha sonra da Sünni bir Kürt olan Abdulkerim Hosseinzadeh'i Kırsal Kalkınma, Yoksun Bölgeler ve Göçebe işlerinden Sorumlu Vekilliğine atamıştır (Asriran, 2024). Pezeşkiyan daha önceki yıllarda da İran'daki etnik gruplar için açıklamalar yapmış ve İran Anayasası'nın 15. maddesinin tüm etnik gruplar için uygulanması çağrısında bulunmuştur (Radio Farda, 2024). Buna göre:

İran halkının resmi ve ortak dili ve yazısı Farsçadır. Belgelerin, yazışmaların, resmi metinlerin ve ders kitaplarının bu dilde ve alfabede olması zorunludur. Ancak yerel ve etnik dillerin basın ve kitle iletişim araçlarında kullanılması ve bunların edebiyatlarının okullarda öğretilmesi Farsça ile birlikte ücretsizdir.

6 Mesut Pezeşkiyan'ın Kullandığı Sloganlar

Mesut Pezeşkiyan'ın seçimlerde kullandığı ana slogan “İran İçin”di. Bu sloganla birlikte başka sloganlar da kullanmaya çalışmıştır. Sözelimi, “Sessizlerin Sesi,” “Hak Alınır,” “İran Halkının Onurunu Geri Getireceğim” gibi sloganlar kampanya teması içerisindeki ana konulara dair görüşlerini, vaatlerini vurgulayan özlü sözlerdi. Pezeşkiyan'ın değişik mecralarda ve durumlarda hedef kitlesi için kullandığı sloganlar şunlardır:

1. “İran İçin”
2. “Hak Alınır”
3. “Sessizlerin Sesi”
4. “Paraya ve Güce Bağlı Değil”
5. “Sorunları Milli Birlik ve Beraberlikle Çözmek”
6. “Yolsuzluk ve Ayrımcılığa Karşıyım”
7. “Mesleki Olmayan Sözler Vermeyi Kabul Etmeyorum”
8. “Her Zaman Halkın Yanında Olacağım”
9. “Milli Onuru Koruyarak Ambargoyu Kaldırmaya ve FATF Sorununu Çözmeye Çalışacağım”
10. “Ülkenin Zenginliğini Halka Paylaşacağım”
11. “Eğitim ve Sağlıkta Herkesin Eşit ve Adil Olanaklara Sahip Olması Gerekliğine İnanıyorum”

12. “Hayatta Kaldığım Sürece İran Halkının, Farklı Etnik Kökenlerin, Kadınların, Erkeklerin, Herkesin Haklarını Savunacağıma Söz Veriyorum”

13. “Güveninizin ve Saygınızın Karşılığını Vermek İçin Tüm Varlığımı Adayacağıma ve Ayaklarınızın Dibinde Duracağıma Yemin Ederim”

14. “İran Halkının Onurunu Geri Getireceğim”

15. “İran'ı dünyadaki hak ettiği yere döndüreceğim”

“İran İçin” sloganı önceliğin ülkeye verilmesi anlamına gelmektedir. “*Hak Alınır*” ifadesi mücadelenin önemini ve gerekliliğini ifade etmektedir. “*Sessizlerin Sesi*” her ne kadar Pezeşkiyan’la alakalı bir söylem olsa da diğer taraftan İran’da çeşitli nedenlerle konuşmayan, sistemden uzak tutulan ve yönetime karşı pasif tutum sergileyen büyük kitlelere işaret etmektedir. “*Paraya ve Güce Bağlı Değil*” sloganı vatandaş arasında, konumu ve maddi kapasitesi ne olursa olsun ayrımcılık yapılmayacağını vurgulamaktadır. Pezeşkiyan ayrıca diğer sloganlarda halkın yanında olacağını, birlik ve beraberliğe önem vereceğini, etnik kökeni ne olursa olsun herkese eşit muamele edeceğini, halkın ve ülkenin onurunu yüceltmeyi önceleyeceğini, tutamayacağı sözü vermeyeceğini, yolsuzluklar konusunda taviz vermeyeceğini ve ülkenin gelirini vatandaşla paylaşacağını dile getirmiştir. Aslında bu sloganlar İran’ın mevcut sorunlarını özetleyen özlü sözlerdir. Sloganlarda en çok vurgulanan konu halkın durumu iken sisteme dair eleştirilere veya sorunlara değinilmemesi dikkat çekmektedir. Bunun nedeni Pezeşkiyan’ın sorunların nedenini yöneticilerin yeteneksizliğine ve uygulamadaki hatalarına bağlamasıdır.

7 Kampanya Stratejisi

Mesut Pezeşkiyan iktidardaki yönetime alternatif olarak ortaya çıkmasına karşın saldırgan bir kampanya yapmak yerine ağırlıklı olarak olumlu strateji izleyerek kendi gündemindeki konuları halka, seçmenlere anlatmaya çalışmıştır. Kampanya sürecinde rakiplerine saldırmamaya özen göstermiştir. Böylece olumlu, kapsayıcı ve ılımlı bir kişilik olarak diğer adaylardan farklılaşmaya çalışmıştır. Oysa rakipleri, toplumun ciddi konularını ve temel sorunlarını ele almak yerine, onun imajını zedelemek için her türlü dil sürçmesini ve sözlerindeki en ufak hatayı bile kullanmaya çalışmışlardır.

Özellikle muhalif medyanın bu yöndeki yayınları ve saldırıları Pezeşkiyan'ı daha da avantajlı konuma getirmiştir. Pezeşkiyan ise kibar ve yapıcı bir üslupla eleştirilere cevap vermeyi tercih etmiştir. Bu yaklaşımı, onun halk nezdinde liyakatli ve ahlaklı bir insan olarak tanınmasını sağlamış ve ona olan güvenin artmasına neden olmuştur.

Görsel 14. Adaylığı Kabul Edildikten Sonra Tasnim Haber Ajansında
Yayınlanan Görsel

Kaynak: <https://www.tasnimnews.com/fa/news/1403/03/22/3101851/>

Pezeşkiyan karakter olarak pozitif ve neşeli bir insandır. Bu görsel (14. görsel) Pezeşkiyan, İran Meclisinde spor yaparken çekilmiştir. Cumhurbaşkanlığı adaylığı onaylandıktan sonra Tasnim haber ajansı bu fotoğrafı ana sayfasında yayınlamıştır. Hem Pezeşkiyan hem de reformcular onun adaylığının onaylanmasını sürpriz olarak karşılamıştır. Görselde “Uçma Tutkusu” ifadesi yer almaktadır. Altyazıda ise “Reformcular, Pezeşkiyan’ı, Pasteur’e (İran’ın Cumhurbaşkanlığının bulunduğu sokak adı) göndermeyi düşünüyor” cümlesi yer almaktadır.

8 Medya Kullanımı ve Görseller

Pezeşkiyan kampanya sürecinde geleneksel medyayı, sosyal medyayı ve reklam mecralarını etkili olarak kullanmaya çalışmıştır. Ancak mevcut yönetimin elindeki geleneksel medyadan yeterince yararlanamadığı gibi kendisi aleyhine o mecralarda yayınlanan olumsuz mesajlara da engel olamamıştır. Çünkü bu medya daha ziyade muhafazakâr adayları destekleyen politikalar izlemekteydi. Bu nedenle Pezeşkiyan seçim bölgelerini ziyaret ederek halkla buluşmaya, onlarla yüz yüze

gelmeye ağırlık vermiştir. Bu bağlamda yerel grup ve derneklerle bir araya gelip onların sorunlarını ve kaygılarını dinlemeye çalışmıştır.

Pezeşkiyan TV röportajları ve tartışmalarında ülkenin ekonomik, sosyal ve sağlık sorunlarını çözmeye yönelik planlarını anlatmıştır. Bu tartışmalar izleyicilerin Pezeşkiyan'la diğer adayların görüş ve vaatlerini karşılaştırabilmeleri adına önemli bir fırsat teşkil etmiştir. Pezeşkiyan kampanya sürecinde ayrıca yöneticilik ve uzmanlık deneyimine sıkça vurgu yapmıştır. Reklamlarında kalp cerrahisi olarak Sağlık Bakanlığı'ndaki ve milletvekili olarak Meclisteki görevleri nedeniyle uzun deneyimini dile getirmiştir. Dolayısıyla ülkenin yapısal sorunlarını çözebilecek bir kişi olarak öne çıkmıştır.

Görsel 15. Pezeşkiyan'ın Soyadını Değiştirdiğini Gösterdiği Görsel

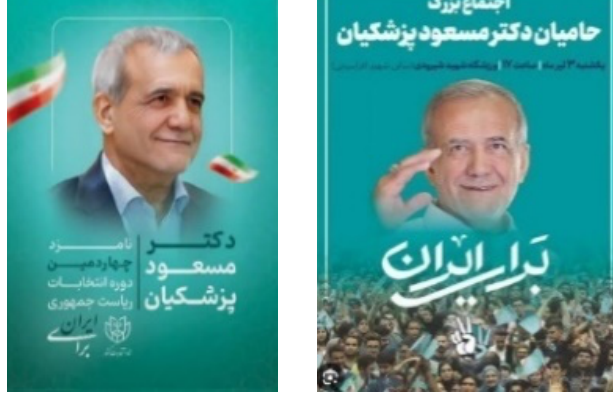

Kaynak: <https://fararu.com/fa/news/740900/>

Seçim kampanyası sırasında ve sonrasında Pezeşkiyan'ın giydiği ceket medyanın dikkatini çekmiştir. New York Times'tan Farnaz Fasihi'ye göre takım elbise yerine medikal ceket giymesi onun popülist kişiliğinin göstergesi olmuştur (The New York Times, 2024). Bu görselde (15. görsel) Pezeşkiyan eski soyadını göstermekte ve bundan rahatsız olmadığını ifade ediyor. Aslında Pezeşkiyan kimliğini göstererek “Ben buyum, her şeyim ortada, hiçbir şeyimi gizlemiyorum” demektedir.

Reformistlere yakın olan Sharq gibi haber kaynakları, Pezeşkiyan ailesinin temiz olduğunu ve mali konularda sicillerinin lekesiz olduğunu dile getirmiştir. Ancak Alireza Zakani gibi siyasi muhalifleri, onu yolsuzluğa karışan kişileri savunmakla suçlamaktaydı (Sharghdaily, 2024).

Görsel 16. Pezeşkiyan'ın Vereceği Konferansın Duyurusu

Kaynak: <https://drpezeshkiansetad.ir/2024/05/21/philippines-to-cancel-landings-1-5b-casino-project/> ve <https://irantarh.com/designs/3-مسعود-پزشکیان-انتخاباتی-ستاد-بزر-طرح-بزر-ستاد-انتخاباتی-مسعود-پزشکیان-3>

Bu görsellerde (16. görsel) konferanslarının zamanı ve yeri duyurulmaktadır. Görsellerin arka planı yeşil renktedir. Bu yeşil, yeşil hareketin kullandığı yeşil rengin başka bir tonudur. Görselin altında ise Pezeşkiyan'ın seçim sloganı “İran İçin” yer almaktadır. “İran İçin” sloganıyla birlikte “İran'ın 14. Başkanlık Dönemi için Pezeşkiyan” yazısının yer aldığı afişte ise İran bayrağı yer almakta ve vatanseverliği sembolize etmektedir.

Görsel 17. Eski Cumhurbaşkanı Ruhani'nin Destek Açıklaması

Kaynak: <https://www.eghtesadnews.com/-اولین-تصویر-از-61/655849-رسانه-ها-اولین-تصویر-از-بخش-اخبار-سایر-رسانه-ها-61/655849-اولین-تصویر-از-بخش-اخبار-سایر-رسانه-ها>

دیدار-حسن-روحانی-مسعود-پزشکیان-عکس

Bir başka görselde (17. görsel) Pezeşkiyan önceki cumhurbaşkanlarından Hasan Ruhani ile birlikte. Afişte Ruhani'nin şu cümlesi yazmaktadır: “İran Halkından Mesut Pezeşkiyan'a Oy Vermesini Rica Ediyorum.” Afişin alt kısmında ise “İran İçin” sloganı ile Ruhani'nin imzası yer almaktadır.

Görsel 18. Pezeşkiyan İçin Hazırlanmış Bir Destek Afişi

Kaynak: <https://www.asriran.com/fa/news/975937/>

Bu afişte ise (18. görsel) Hatemi ile Pezeşkiyan'ın fotoğrafları yer almaktadır. Ancak Hatemi'nin yüzü bir kağıtla kapatılmıştır. Afişte şu mesaj yer almaktadır: “İran’a Merhaba.” Bu poster her ne kadar Pezeşkiyan'ın kampanya yetkililerinin hazırladığı tahmin edilse de kişisel olarak kimin hazırladığı bilinmemektedir. Poster hazırlayanların amacı Pezeşkiyan'ın, Hatemi'yi destekleyen tabanın oylarını alabilmesidir. Çünkü geçmişte bir dönem Hatemi'nin görselini kullanmak yasaktı. Afişte o yasağa vurgu yapılmakta ve mikrofonun kapalı olması da susturulduğuna göndermede bulunmaktadır. Cumhurbaşkanlığı döneminden sonra da bazı kısıtlamalarla karşılaşan Hatemi, bu yasaklar nedeniyle görüşlerini halkla paylaşamamıştır. Bu arada Hatemi hükümetinin Rehberlik Bakanı Muhacirler: “Delwar'da Muhammed Hatemi'nin yüzüne kâğıt yapıştırdılar, mikrofonu kapattılar! Bu resmi gönderen arkadaşşa dedim ki, bu Mübarek'tir” demiştir (Entekhab, 2024).

Görsel 19. Pezeşkiyan'ın Katılacağı Bir Tv Programına Dair Bir Afiş

Kaynak: <https://www.khabaronline.ir/news/1927672/> -سانسور-مستند-پیژشکیان-درباره-

مهسا-امینی-و-اعتراضات-۱۴۰۱-توسط-صد

Bu afişin (19. görsel) üst kısmında “*Endişeleniyorum*” ifadesi ve katılacağı TV programının tarihi yer almaktadır. Afişte Pezeşkiyan'ın tek başına olduğu, kimsenin adayı olmadığı ve halk için yarıştığı mesajı verildiği gibi yeşil İran vurgusuyla da yeşil harekete destek verenlere dair endişesi dile getirilmektedir. Diğer taraftan Pezeşkiyan'ın bir bankta kollarını kavuşturması daha duygusal bir anlam taşımaktadır. Bu metin onun daha önce bir trafik kazasında eşini ve oğlunu kaybettiğine ancak diğer çocuklarını yetiştirmek üzere hiç evlenmediğine dair medyada yer alan metinlerle birlikte okunduğunda daha anlamlı bir hale gelmektedir. “*Endişeleniyorum*” ifadesi bu anlamda da hisseden bir baba için önemli bir duygusal vurgudur. Diğer taraftan Tahran'ın parklarındaki banklar genellikle yeşildir ancak bu afişteki bankın üzeri beyaza boyanmış ve beyazın altındaki yazı yeşil renk koduyla yazılmıştır. Yeşil hem evet ve geçiş gibi anlamlara geldiği gibi hem de yeşil harekete gönderme yapmaktadır. Pezeşkiyan'ın beyaz banka oturması onun üzerine oturacağı yönetimin ne kadar temiz ve şaibesiz olacağına dair de bir vurgudur.

Görsel 20. Şervin Hacipur'un Şarkısının Sözünü İçeren Bir afiş

Kaynak: <https://www.entekhab.ir/fa/news/792588/>

Pezeşkiyan'ın kampanya yönetiminin hazırladığı bu afişte (20. görsel) Şervin Hacipur'un ünlü “*For*” şarkısının en önemli cümlesi olan “*Normal Bir Yaşam İçin*” yer almaktadır. Bu poster özellikle reform yanlıları arasında geniş çapta dağıtılmıştır.

Şervin Hacipur'un bu şarkısı ülkedeki popüler protestoların sembolü olması nedeniyle oldukça önem arz etmekteydi. Çünkü Mahsa Amini'nin ölümünden sonra İran'da meydana gelen protestolar sırasında yayınlanmış ve hızla sanal alanda popüler olmuştur. “*For*” şarkısı, İran halkının protestolarının sesini dile getiriyordu. Dünya çapında birçok sanatçı, Şervin Hacipur'un “*For-İçin*” şarkısını farklı dillerde seslendirmiştir. 2023 Grammy Ödülleri'nde “*Toplumsal Değişim İçin En İyi Şarkı*”

ödülünü alan bu şarkı, birçok uluslararası sanatçıya ilham kaynağı olmuş ve onları benzer hareketlere destek olarak yeniden şarkı söylemeye teşvik etmiştir. Kanada ve Avrupa ülkelerindeki bazı sanatçılar, empati ve adalet mesajını güçlendirmek için bu şarkıyı kendi dillerinde seslendirmişlerdir. Bazı medya kuruluşları ve seçmenler Şervin Hacipur 'un bu zamana kadar herhangi bir adayı desteklemediğini bu nedenle kendisinden izin alınmadan şarkısının kullanılmasını eserinin istismar edilmesi olarak değerlendirmiştir.

Görsel 21. Pezeşkiyan, Siyasetin Messi'si Yazan Afişi Kaldırırken

Kaynak: <https://www.pgnews.ir/> عکس-بهر-ویژه-از-ظریف-و-مسی-در-دست-هوادر/

Yukarıdaki görselde (21. görsel) ise şöyle yazmaktadır: “*Futbolun Messi’si, Siyasetin Messi’si, Küçük Ama Keskin.*” İran’da akıllı insanlara keskin denilmektedir. İran’ın eski Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani’ye “*Siyasetin Messi’si*” unvanı verilmiştir. Bu takma ad, özellikle İran nükleer anlaşması konusunda esnek politikaları, müzakere ve diplomasi konusundaki çabaları nedeniyle kendisine atfedilmiştir. “*Messi*” lakabının seçilmesinin nedeni, Lionel Messi’nin futbolda olduğu gibi, Hasan Ruhani’nin de siyaset alanında becerikli, çevik ve zeki olduğuna dair gönderme yapmaktır. Görselde, Messi ve Ruhani Hükümetinin Dışişleri Bakanı Dr. Cevat Zarif’in görüntüsü yer almaktadır. Bu görseldeki amaç Cevat Zarif’in Pezeşkiyan’la birlikte hareket ettiğinin vurgulanmasıyla Pezeşkiyan döneminde nükleer çalışmalar konusundaki görüşmelerde mesafe alınabileceğine işaret etmektir.

Görsel 22. Pezeşkiyan'ın afişinde Muhammed ve Hümayun Şeceryan'ın Görselleri

بخش-سایت-خوان-4083248/62-همایون-شجریان-از-<https://donya-e-eqtesad.com/> Kaynak:

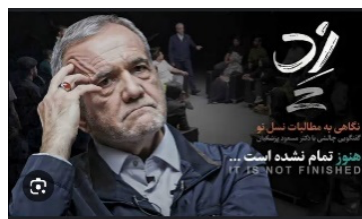
مسعود-پزشکیان-حمایت-کرد-عکس

Pezeşkiyan'ın bir afişinde ise (22. görsel) halkın sevdiği ünlü sanatçı Muhammed Şeceryan ve oğlu Hümayun Şeceryan'ın görüntüsü yer almaktadır. İran halkı için çok sevilen bu sanatçıların bu afişte yer almasının temel nedeni onları sevenlerin teveccühünü kazanmaktır. Ayrıca sürü mantığı oluşturarak herkesin Pezeşkiyan'ı desteklediği algısını oluşturmaktır.

Afişte şu mesaj yer almaktadır: “*Bu gece seçimimin doğru olduğundan emin oldum. Oyum Pezeşkiyan’a. İran halkının ayağının altındaki toprak.*” Humayun Şeceryan, postere herhangi bir tepki göstermemiş, bunu ne doğrulamış ne de yalanlamıştır.

Öte yandan Pezeşkiyan'ın bizzat bulunmadığı bir kampanya ortamında İranlı ünlü şarkıcı Heideh'in sesi kullanılmaksızın sadece “*Misafır*” adlı şarkısının müziği çalınmıştır. Katılımcılar bu müziğe eşlik ederek şarkının sözlerini okumuşlardır. Bu şarkıların kullanımıyla izleyicilerin duygularının etkilenmesi amaçlanmıştır.

Görsel 23. Z Kuşağına Yönelik Hazırlanan Görsel

Kaynak:<https://www.youtube.com/watch?v=5s6owW9ZoO8> ve <https://noandish.com/fa/news/180639/>

Pezeşkiyan'ın kampanya yönetimi, sosyal medyayı da etkili biçimde kullanmaya gayret göstererek kampanya görsellerini ve mesajlarını seçmene iletmeye çalışmıştır. Tıpkı aşağıda (23. görsel) televizyon programına katılım duyurusunda olduğu gibi. 23. görseldeki afişin içerisindeki metin şu şekildedir:

‘Z (Kuşak kastedilmektedir.)

Yeni neslin taleplerine bir bakış

Dr. Mesut Pezeşkiyan ile zorlu sohbet

Henüz bitmedi

Çocuklar ve gençler bilim ve yenilik arıyor. Bizim görevimiz, sevdiklerimizin refahı ve büyümesi için bir platform hazırlamaktır. Dar aklımızla bu neslin haklarını göz ardı etmemeliyiz çünkü onların bizimle sorunları var, çünkü biz kapalı aklımızla önlerini kapatmak istiyoruz.”

Görsel 24. Gençlere ve Çocuklara Yönelik Hazırlanan Bir Görsel

Kaynak: https://www.instagram.com/dr_masoudpezashkian/p/C8jbS0Txy5N/?locale=zh_CN

Pezeşkiyan sokaktaki çocuklara dair de mesaj vermeyi ihmal etmemiştir. Bir afişinde (24. görsel) şunları ifade etmektedir: “Sokaktaki bu çocukları kim büyüüttü? Onları eğittik, sonra sokağa çıkıp aynı çocuklarla utanç kaynağı olacak şekilde muhatap olduk. Hiç şüphesiz ki, halkın memnuniyeti ve hükümetle işbirliği, milli gücün ve güvenliğin unsurlarından biridir.”

Görsel 25. Seçimin İkinci Turunda Pezeşkiyan'ın Oylarını Arttırmak İçin Hazırlanan Görsel

Kaynak: https://www.instagram.com/p/C8_lAdwtw8x/?igsh=bHB0YTVsb2pxdjBv ve

<https://124.im/jhwZUx>

Seçimin ikinci turunda oyları artırabilmek için Pezeşkiyan'ın ekibi bu iki görseli paylaşmıştır. Birinci görselin yazılı metni aynen şöyledir:

“İran İçin

Her kişi bir kişiyle birlikte

Her birimiz, ilk turda oy kullanmayan bir kişiyle birlikte Pezeşkiyan'a oy verelim.”

İkinci görselde ise seçmene, İran'ın kalbine yani Pezeşkiyan'a oy vererek ülkeyi canlandırabileceği mesajı verilmiştir.

9 Mesut Pezeşkiyan'ın TV Tartışmaları

Pezeşkiyan ile Celili arasındaki seçim düellosu olarak bilinen ve İran cumhurbaşkanlığı seçim sürecinin en heyecan verici kısmını televizyondaki tartışmaları oluşturmuştur. Pezeşkiyan, seçim tartışmalarında hassas ve anahtar cümleler kullanarak propaganda mesajlarını doğrudan İranlılara iletmeye çalışmıştır. Pezeşkiyan'ın tartışmada dile getirdiği sözler arasında seçimlerin ilk turuna katılımın düşük düzeyde olması da vardı. Yetkililer aynı masada oturup sorunları tartıştıkça onları izleyen halkın siyasi ve sosyal işlere daha fazla katılacağını vurgulamıştır. Bunu halkın güvenini ve halkın seçimlere katılımını artırmanın bir ön koşulu olarak değerlendirmiştir. Çünkü devlet kurumlarına güven eksikliği, İran halkının temel

kaygılarından biridir. Pezeşkiyan tartışmalarda, günümüzde insanların yoksulluk içinde yaşadığını, içi boş sloganların sorunları çözmediğini, hatta acılarını artırdığını söylemiştir. “İran'ın mevcut ekonomik durumu geçmişte uygulanan yanlış politikaların sonucudur.” dedi. Enflasyonu düşürmek ve insanların satın alma gücünü artırmak için bilimsel ve etkili çözümler sunmak istediğini vurgulamıştır.

Ona göre dünya ile etkileşime girmeden ilerlenebileceğini düşünmek yanlıştır. Krizden çıkabilmek için yaptırımların kaldırılması ve ülke ekonomisinin kapılarının yabancı yatırımcılara açılması gerekmektedir. Çünkü hiçbir hükümet kafeste büyüüp gelişmemektedir.

Pezeşkiyan televizyonda yayınlanan tartışmalarda, başörtüsü kullanımına riayet etmeyen kadın ve kız çocuklarına yönelik sert muamele gösterilmesine karşı olduğunu, değişimin baskıyla değil eğitim yoluyla yapılması gerektiğine inandığını, sokak çatışmalarının sorunları daha da ağırlaştırmaktan başka bir işe yaramadığını belirtmiştir. Pezeşkiyan ayrıca sosyal adalete ve zayıfların haklarına dikkat etmeden ülkenin yönetilemeyeceğini de vurgulamıştır (Tasnım, 2024).

Pezeşkiyan'ın televizyon tartışmasında en çok dikkati çeken bölüm “İçin, İçin, için, İran için. Vesselam” şeklindeki vurgusu olmuştur. Bu konuşma video olarak da hazırlanarak elden ele yayılmıştır. İşte bu videoda yer alan sözler: “Benim dış politikam halkın refahı için, onları kalmaya ve inşa etmeye motive etmek için, büyüme ve gelişme için, hayatta zihinsel rahatlık ve istikrar için, gelecek nesiller için, barış için, halk için ve milletin pahasına değil. İnsanlar bunun bedelini ödemesinler. İran için. Son” Celili ise Pezeşkiyan bu kelimeyi tekrarladığı için gülümsemekte ve başını sallamaktadır. Televizyon tartışmaları konusunda Pezeşkiyan'ın önceden eğitim aldığı ve provalar yaptığı pekâlâ düşünülebilir. Çünkü vurguları, vücut dili ve mesajları son derece profesyoneldir. Nitekim ünlü İranlı yönetmen Said Sohaili, konuya dair şunları dile getirmiştir: “Adayların tartışmasının ilk gününde tartışmayı izlemek için bir mekâna gittim. Geç geldim ve Pezeşkiyan'ın beş yakınının özel bir ofiste tartışmayı izlediğini gördüm. Bana fikrimi sordular. Bence bu bey başkandır. İlk günde dedim bunu. Sadece bir söz yeter ve o söz bu ağızdan çıkıp gelecektir: “Sonuna kadar kalacak mısın?” ifadesi seçimin kaderini değiştirdi. Neden başkan diyorum çünkü bir analizim var. Devrimden sonra sanatçı başkan dışında her türden başkanımız oldu. Pezeşkiyan

sanatçıdır. El sıkışma şekli, konuşma şekli, yürüme şekli, bitirme şekli ve başlama şekli. Hepsi sanatsal.” “Sonuna kadar kalacak mısınız?” ifadesi aynı zamanda rakiplerine meydan okuma ifadesidir ve kendine güveni göstermektedir.

10 Mesut Pezeşkiyan'ın Kampanya Mitingleri ve Şehir Gezileri

Mesut Pezeşkiyan, seçim kampanyası sırasında İran'ın birçok şehrini de ziyaret etmiş ve her şehirde yöre için önemli olan sosyal, ekonomik ve kültürel konuları tartışmıştır. Şiraz'da geçim sıkıntısı ve sosyal adalet konularını ele aldı ve seçimi kazanması halinde ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri çözeceğine dair söz vermiştir. Ahvaz'da su krizi ve bunun sonucunda ortaya çıkan çevre sorunlarını dikkate almıştır. Median'da çiftçilerin ve Khuzestan halkının haklarından bahsederek, su kaynaklarının daha iyi yönetilmesi ve çevre koşullarının iyileştirilmesine yönelik planlarından bahsetmiştir. İsfahan'da Zayandehroud nehri ve su krizi hakkında konuşmuştur. Pezeşkiyan su kaynakları yönetiminin önemini ve ayrıntılı planlama ihtiyacını vurgulayarak, bu sorunu çözmeye çalışacağına söz vermiştir. Kendisi ayrıca Gülistan Şehitlerini de ziyaret ederek onları anmıştır.

Meşhed'de halkın ekonomik sorunlarına, geçim sıkıntısına değinmiş ve toplumdaki eşitsizliğin azaltılmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Ayrıca konuşmasında ülke yönetimindeki meritokrasiye dikkat çekerek, gençlerin ve elitlerin karar alma süreçlerine katılımına önem verdiğini açıklamıştır. Sanandaj'da konuşmasına Kürtçe başlayan Pezeşkiyan, sınır bölgelerindeki yoksunluk ve sosyal ayrımcılığın ortadan kaldırılması gerektiğini vurgulamıştır. Altyapıyı geliştirmeye ve bölgesel eşitsizlikleri ortadan kaldırmaya söz vermiş ve Ukrayna uçağının kurbanlarının mezarlarını ziyaret ederek ailelerine taziyelerini iletmiştir. Kerman'da yerel sanayiye desteklemenin ve doğal kaynaklara bağımlılığı azaltmanın önemini vurgulamıştır. Dezavantajlı bölgelerde ekonomik kalkınma ve iş fırsatlarının artırılmasına yönelik planlar sunmuş ve ekonomik altyapının güçlendirilmesi ihtiyacından bahsetmiştir.

SONUÇ

Pezeşkiyan gençliğinden beri rejime ve rehberine karşı sıkı sıkıya bağlı olan bir siyasetçidir. Diğer siyasetçilerden farkı, rejimi savunmakla birlikte, sistem içerisinde,

sistemi akamete uğratmayacak şekilde tartışmaların yapılması, ülkenin bütün etnik unsurlarının seslerini yetkililere iletebilmesidir. Ayrıca yasal kuralların uygulanmasında baskıcı yöntemlerin değil ikna prensiplerinin kullanılmasıdır. Pezeşkiyan her ne kadar reformcular tarafından desteklense de o kendisini reformcu olarak nitelendirmemektedir. Konuşmalarında siyasette hak ve adalet olmak üzere iki ana ilkesi olduğunu vurgulamaktadır. Ancak bu ilkelerin yaşama sokulabilmesi için reform yapılmasını zorunlu görmektedir.

İran'da ülke yönetimine dair en yetkili otorite dini liderdir. Politikaları rehberlik otoritesi, belirlerken cumhurbaşkanı bu politikaları kabinesiyle birlikte yaşama geçirmekle sorumludur.

Pezeşkiyan döneminde internet ve kılık kıyafet konusunda nispeten yumuşamalar ve rahatlamalar söz konusu olabilir. Ancak bu hiçbir zaman rejim için tolere edilebilir sınırı geçmeyecektir.

İran'daki farklı etnik gruplara bağlı kesimler seslerini Pezeşkiyan aracılığı ile yönetime daha etkin iletebilir. Özellikle farklı etnik unsurlara kültürel hakların verilmesi konusunda iyileştirmelerin yapılması beklenebilir.

Pezeşkiyan ekonomi ve işsizlik gibi sorunların çözümüne öncelik vermek durumundadır. Bu konuda belli bir başarı elde edebilmek için kendilerine uygulanan ambargoyu gevşetmesi veya kaldırması gerekir. Bu ise nükleer program konusunda muhatapları ile yapacağı görüşmelerin başarısına bağlıdır. Pezeşkiyan'ın bu konudaki tek hassasiyeti ve olmazsa olmazı İran halkının onurunun incitilmemesidir.

Pezeşkiyan ülkedeki siyasi iklimi biraz yumuşatabilir, yönetimden uzak duran bazı kesimleri sisteme çekebilir, seçimlere katılımlarını, taleplerini bir biçimde dile getirmelerini sağlayabilir. Bütün bunların İran halkı için ne derece tatmin edici olabileceğini zaman gösterecektir.

KAYNAKÇA

Alef News. (2019, 26 Haziran). Pezeşkiyan: Devrim Muhafızları, Amerika'ya iftira atanların ağzına güçlü bir yumruk attı. "Amerika'ya ölüm" sloganı parlamentoda yankılandı. <https://www.alef.ir/news/3980402045.html?show=text>

Asriran. (2024, 22 Kasım). *Bir Sünni başkan yardımcısı oldu.* Asriran. <https://www.asriran.com/fa/news/992873>

DEVİRAN, Yusuf ve MOHSENİFAR, Meryem. (2025). Mesut Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyasının Siyasi Kampanya Tekniği Açısından Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 390-426

BBC News Persian. (2009, 17 Kasım). *Bazı milletvekilleri Kahrizak'ın doktor ölümünü şüpheli olarak nitelendirdi.* Archive. https://web.archive.org/web/20240614175812/https://www.bbc.com/persian/iran/2009/11/091117_bd_kahrizak_doctor

BBC News Persian. (2015, 27 Aralık). *Haşemi Rıfscencâni'ye yönelik 'Liderlik Konseyi' konusu üzerinden yeni eleştiriler.* BBC. https://www.bbc.com/persian/iran/2015/12/151227_l39_reax_leadership_council_rafsanjani

BBC News Persian. (2018, 8 Mayıs). *Amerika'nın nükleer anlaşmadan çekilmesi.* BBC. <https://www.bbc.com/persian/iran-44056724>

BBC News Persian. (2021, 5 Mayıs). *İran'ın 2021 seçimleri: "Koruyucu Konsey, cumhurbaşkanı adaylığının koşullarını parlamentonun onayı olmadan değiştirdi."* BBC. <https://www.bbc.com/persian/iran-56982771>

BBC News Persian. (2024a, 10 Haziran). *Pezeşkiyan: Kökten dinci haline gelen bir reformist.* Archive. <https://web.archive.org/web/20240611172755/https://www.bbc.com/persian/articles/ckmmlvkpyrpo>

BBC News Persian. (2024b, 21 Haziran). *2024 seçimlerinin üçüncü tartışması; Tüm adaylar "kadınlara saygı duymaya" ve "sanal alanı" geliştirmeye söz veriyor.* BBC. <https://www.bbc.com/persian/articles/c255rj2gq97o>

Borna News Ajansı. (2024, 22 Haziran). *Pezeşkiyan: İran'ın inşasına tüm etnik gruplar katılmalı.* Borna. <https://borna.news/fa/news/2108691>

Bozorgmehr, N. (2024, 13 Haziran). *Reformcu aday Mesut Pezeşkiyan İran'ın cumhurbaşkanlığı seçimlerini sarstı.* Financial Times. Ft. <https://www.ft.com/search?q=Indeed%2C+according+to+Najmeh+Bozorgmehr+of+the+Financial+Times%2C+Pezeshkian+was+not+initially+seen+as+a+prominent+candidate+within+the+reformist+group%2C+but+he+has+gained+popular+support+due+to+his+outspokenness%2C+willingness+to+criticize+the+Islamic+Republic%27s+extreme+policies+and+his+commitment+to+justice+and+equality>

DEVİRAN, Yusuf ve MOHSENİFAR, Meryem. (2025). Mesut Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyasının Siyasi Kampanya Tekniği Açısından Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 390-426

CCRI. (2015, 24 Haziran). Anayasanın 115. Maddesi. Ccri. <https://ccri.ac.ir/fa/news/1482>

Eghtesaad24. (2024, 11 Haziran). *Reformist Bağımsız*. Archive. <https://web.archive.org/web/20240615072550/https://eghtesaad24.ir/fa/news/243877>. Erişim adresi: <https://l24.im/iAWEp3r>

Ensaaf News. (2021, 19 Nisan). *Pezeşkiyan: Yönetim, 2019 Kasım'ında suçluydu*. Ensafnews. <https://ensafnews.com/291135>

Ensaf News. (2022, 17 Eylül). *Pezeşkiyan Mahsa Amini'nin ölümüyle ilgili protestocu sözleri: Allah bize merhamet etsin!* Ensafnews. <https://ensafnews.com/370996>

Entekhab. (2024, 11 Haziran). *Pezeşkiyan: Tüm itirazlar ve gerginlikler adaletsizlikten kaynaklanır*. Entekhab. <https://www.entekhab.ir/fa/news/791107>

Eslahatnews. (2024, 10 Haziran). *Pezeşkiyan: Hala ordu üniforması giyiyorum; Eğer Devrim Muhafızları olmasaydı ülke bölünmüş olurdu*. l24. <https://l24.im/ork1lh>

Hamshahri Online. (2024, 5 Temmuz). *Pezeşkiyan: Başörtüsü yasal değildi*. Archive. <https://web.archive.org/web/20240705173522/https://www.hamshahrionline.ir/amp/863727>. Erişim adresi: <https://www.hamshahrionline.ir/amp/863727>

Hegel, G. W. F. (2004). *Philosophy of history*. Courier Corporation.

Independent Persian. (2023, 25 Aralık). *İran'da umutsuzluk krizi*. *Independentpersian*. <https://www.independentpersian.com/node/378826>

Iran Emrooz. (2024, 14 Haziran). *Neden Pezeşkiyan? Sosyolojik görüş*. iran-emrooz. <https://www.iran-emrooz.net/index.php/politic/more/114822>

İranWire. (2024, 11 Haziran). *Mesut Pezeşkiyan: Türkleri sandık başına getirebilir mi?* iranwire. <https://iranwire.com/fa/features/130479>

ISNA Haber Ajansı. (2009, 15 Aralık). *ISNA'ya konuşan Pezeşkiyan: İmam Rahal'a hakaret edenlerle ciddi bir şekilde mücadele etmeliyiz. Dindar ve inanan çocuklar, İslam Devrimi'nin kurucusuna asla saygısızlık etmeyecektir*. Archive. <https://l24.im/MhVG>

DEVİRAN, Yusuf ve MOHSENİFAR, Meryem. (2025). Mesut Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyasının Siyasi Kampanya Tekniği Açısından Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 390-426

ISNA Haber Ajansı. (2010, 5 Ocak). *Pezeşkiyan ISNA'ya verdiği röportajda: Dini otorite ilkesine uyarsak hiçbir sorun olmayacak.* İsna. <https://www.isna.ir/news/8810-06883>

ISNA Haber Ajansı. (2020, 22 Nisan). *Pezeşkiyan: Korumalar olmadan güvenliği göremeyiz.* Erişim adresi: <https://www.isna.ir/news/99020301867>

ISNA Haber Ajansı. (2021, 29 Temmuz). *Pezeşkiyan: İnternet kullanıcılarını koruma planı hedeflerine ulaşmada başarılı olamayacak.* İsna. <https://www.isna.ir/news/1400050704804>

Kalan Shahr. (2024, 13 Haziran). *1994'te eşinin kaza sonucu öldüğünü anlatan "Pezeşkiyan" tiksindi.* Kalanshahr. <https://kalanshahr.ir/news/i/44847>

Kaviani, H. (2024, 9 Temmuz). *Pezeşkiyan Mesut; Kökten dinci bir reformcu mu, yoksa hükümete güvenen bir reformcu mu?* Radiofarda. Erişim adresi: <https://www.radiofarda.com/a/33011747.html>

Khabar Online. (2022, 20 Eylül). *Pezeşkiyan'ın Mahsa Amini olayıyla ilgili açıklamaları* archive. <https://web.archive.org/web/20240618201657/https://www.khabaronline.ir/news/1675863>. <https://www.khabaronline.ir/news/1675863>

Khabar Online. (2024a, 5 Mart). *Pezeşkiyan: Vilayetten sorumlu olduklarını iddia edenler.* Khabaronline. <https://www.khabaronline.ir/news/1884101>

Khabar Online. (2024b, 15 Haziran). *Pezeşkiyan'ın yurtdışında yönetim kurslarını tamamlama hikâyesi.* l24. <https://l24.im/8FW9w>

Khabar Online. (2024c, 21 Haziran). *Pezeşkiyan: Kızlarla ve kadınlarla ilişkilerimiz şiddet içeren ve zorlayıcı olmamalıdır.* Khabaronline. <https://www.khabaronline.ir/news/1923024>

Mehar News. (2024, 6 Temmuz). *İkinci tur seçimde katılım oranı ve adayların oyları arasındaki fark.* Mehrnews. <https://www.mehrnews.com/news/6151658>

Milani, A. (2011). *The Shah.* Palgrave Macmillan.

DEVİRAN, Yusuf ve MOHSENİFAR, Meryem. (2025). Mesut Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyasının Siyasi Kampanya Tekniği Açısından Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 390-426

Mizan Online. (2024, 6 Temmuz). *Ülkenin seçim merkezi sözcüsü: Mesut Pezeşkiyan İran halkı tarafından seçildi.* Mizanonline. <https://www.mizanonline.ir/fa/news/4781849>

Özkan, H. ve Rıgıderakhshan, M. (2021). *İran'da Medya ve Siyaset*, İstanbul: Çizgi Kitabevi.

Özkan Rıgıderakhshan, H. (2021). *Sosyal Ağların Toplumsal Eylemlerdeki Rolü: İran Yeşil Hareketi Süreci.* A. E. Çaycı ve B. Çaycı (Ed.), Dijital medyanın toplumsal dinamikleri içinde (s. 113-127). Eğitim Yayınevi.

Pelikan. (2024, 24 Haziran). *Pezeşkiyan: Filtreleme yüzünden çok fazla işimizi kaybettik.* Pelikan. <https://pelikan.media/ni/2w9KuzPyQZF8GuF1>

Radio Farda. (2017b, 18 Ağustos). *İran Parlamentosu Başkan Yardımcısı: Ablukanın devam etmesi ülkenin çıkarına değil.* Radiofarda. <https://www.radiofarda.com/a/f9-iran-pezeskian-karroubi-house-arresting-mousavi-rahnavaard/28684525.html>

Radio Farda. (2022, 23 Aralık). *Pezeşkiyan, milletvekilleri: Anayasa yazdık ama farklı davranıyoruz.* Archive. <https://web.archive.org/web/20240614185344/https://www.radiofarda.com/a/iranian-parliament-member-criticizes-government-s-behavior-towards-protesters/32191124.html>

Radio Farda. (2024a, 14 Haziran). *Pezeşkiyan: Anayasa'nın 15. maddesi herkes için uygulanmalıdır.* Archive. <https://web.archive.org/web/20240614195257/https://www.radiofarda.com/a/iran-majlis-deputy-speaker-on-mother-tongue-education/29191703.html>]. Erişim adresi: <https://www.radiofarda.com/a/iran-majlis-deputy-speaker-on-mother-tongue-education/29191703.html>

Radio Farda. (2024b, 21 Haziran). *Üçüncü seçim tartışması; Adayların zorunlu başörtüsü savunması siber uzayda soğuk tepkiyi sürdürdü.* Radiofarda. <https://www.radiofarda.com/a/iran-third-round-debate-presidential-election-cultural-topics/33004138.html>

DEVİRAN, Yusuf ve MOHSENİFAR, Meryem. (2025). Mesut Pezeşkiyan'ın Seçim Kampanyasının Siyasi Kampanya Tekniği Açısından Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 390-426

RFI. (2024a, 9 Mayıs). *Pezeşkiyan: Kanun adına, kadınlar başörtüsü takmaya zorlanamaz.* Archive.

<https://web.archive.org/web/20240521073603/https://www.rfi.fr/fa/2024050/ایران-مسعود-پزشکیان-با-قانون-هم-نمی-توان-به-زور-بر-سر-زنان-حجاب-گذاشت-9>

RFI. (2024b, 16 Haziran). *Pezeşkiyan: Rehberlik devriyeleri, zorunlu başörtüsünün kaldırılması.* Rfi. <https://www.rfi.fr/fa/-حجاب-اجباری-20240616-پزشکیان-حذف-حجاب-اجباری>

آزادی-زندانیان-سیاسی-و-اقتصاد-از-اختیارات-من-نخواهند-بود

Tabnak. (2016, 6 Kasım). *Türkçe konuşan hizip oluşumuna karşı Pezeşkiyan'ın savunması.* Archive.

<https://web.archive.org/web/20240618201133/https://www.tabnak.ir/fa/news/638463>

Erişim adresi: <https://www.tabnak.ir/fa/news/638463>

Tabnak. (2024, 21 Eylül). *Mesut Pezeşkiyan hakkında daha fazla bilgi edelim.* 124. <https://124.im/4GB5vY>

Vista. (2024, 6 Temmuz). *Pezeşkiyan kızı; Siberuzayda duygusal bir mesajın konusu.* vista. <https://vista.ir/n/kamapress-8izbe>

Zoomit. (2024, 6 Temmuz). *Mesut Pezeşkiyan internet hakkında hangi vaatlerde bulundu?* Zoomit. <https://www.zoomit.ir/tech-iran/423521-demands-about-internet-from-president>